

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

NR
57

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1991 ROKU

ISSN 1231-2673

ANALIZY RYNKOWE

Redakcja naukowa
Piotr Szajner

PAŹDZIERNIK 2019

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Marian Borek (przewodniczący)
Piotr Szajner (wiceprzewodniczący)
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Ewa Machowina
Aldona Skarżyńska
Iwona Szczepaniak
Krystyna Świetlik
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Ewa Machowina, Marian Podstawka, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Maria Zwolińska

REDAKCJA NAUKOWA RYNKU MLEKA:

Piotr Szajner

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipki
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 450 egz. Ark. wyd. 4,39

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła.

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Produkcja mleka <i>dr inż. Piotr Szajner</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	6
III. Przetwórstwo mleka <i>dr inż. Piotr Szajner</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	12
IV. Spożycie mleka i jego przetworów <i>dr inż. Piotr Szajner</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	17
V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami <i>dr inż. Piotr Szajner</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	22
VI. Ceny <i>dr inż. Piotr Szajner</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	30
Aneks	38

W 2019 r. sytuacja podażowo-popytowa na krajowym rynku mleka i produktów mlecznych była determinowana przede wszystkim koniunkturą na rynku międzynarodowym oraz warunkami pogodowymi w okresie wegetacji. Światowe ceny trwałych produktów mlecznych były porównywalne z cenami w roku poprzednim. Susza w okresie wiosenno-letnim skutkowałą mniejszą podażą i gorszą jakością pasz. Pomimo gorszych uwarunkowań produkcyjnych, w czerwcu 2019 r., w porównaniu z czerwcem 2018 r., pogłowiu krów ogółem w Polsce wzrosło o 1,3% do 2461 tys. szt., ale krów mlecznych spadło o 0,5% do 2221 tys. szt. Postępująca koncentracja i modernizacja produkcji mleka w średnich i dużych gospodarstwach rolnych skutkowałą wzrostem przeciętnej wydajności krów mlecznych do ok. 6350 l/szt. Na tej podstawie ocenia się, że w 2019 r. produkcja mleka krowiego może zwiększyć się o 2,4% do 14,1 mld l (14,5 mln t). Dynamika produkcji będzie nieznacznie mniejsza niż przed rokiem (3,3%).

Rozdysponowanie produkcji mleka surowego w Polsce w coraz większym

stopniu odbywa się poprzez kanały rynkowe, gdyż rośnie skup przez przemysł mleczarski, a spada sprzedaż bezpośrednia. W 2019 r. dostawy surowca do przemysłu mleczarskiego mogą wzrosnąć do 11,9 mld l i będą stanowiły ok. 85% produkcji mleka. Duże dostawy surowca będą skutkowały wzrostem produkcji większości artykułów mleczarskich. Zużycie mleka w gospodarstwach rolnych zwiększy się do 1,8 mld l, a zdecyduje o tym większe zużycie na pasze.

W okresie styczeń-lipiec 2019 r. ceny płacone rolnikom za mleko spadły z 1,41 do 1,30 zł/l, ale w kolejnych dwóch miesiącach rozpoczął się sezonowy wzrost cen. W okresie sierpień-wrzesień ceny wzrosły do 1,31 zł/l. W okresie trzech kwartałów 2019 r. średnia cena skupu wyniosła 1,35 zł/l i była o 1,6% wyższa niż w analogicznym okresie 2018 r. Przewiduje się, że średnia cena skupu mleka surowego w 2019 r. wyniesie 1,37 zł/l i będzie o 2,0% wyższa niż przed rokiem. W pierwszym półroczu 2019 r. wyniki finansowe przemysłu mleczarskiego uległy nieznacznej poprawie, a głównym powodem były relatywnie wysokie ceny zbytu.

W pierwszym półroczu 2019 r. dodatnie saldo wymiany handlowej wyrażone w ekwiwalencie mleka surowego wzrosło w porównaniu z analogicznym okresem 2018 r. o 4,1% do 1,4 mln t. W ujęciu wartościowym saldo zmniejszyło się o 0,9% do 640,1 mln EUR, a zdecydowały o tym niższe ceny transakcyjne. Eksport w ekwiwalencie mleka surowego stanowił ok. 35% dostaw surowca do przemysłu mleczarskiego, a wartościowo ok. 28% przychodów ze sprzedaży.

W okresie trzech kwartałów 2019 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2018 r., ceny detaliczne artykułów mleczarskich wzrosły o 1,4%, a ceny detaliczne masła spadły o 2,9%. Ceny detaliczne żywności ogółem wzrosły o 4,4%, a ceny towarów i usług konsumpcyjnych o 2,1%. Artykuły mleczarskie potaniały względem całej żywności, w tym większości substytucyjnych produktów zwierzęcych. Przewiduje się, że w grudniu 2019 r. ceny detaliczne mleka i jego przetworów będą o 1,5-2,5% wyższe niż przed rokiem.

Szacuje się, że w 2019 r., w wyniku zwiększenia krajowej produkcji i podaży

Tabela 1

Bilans mleka (w tys. t)¹

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^{a)}	2020 ^{b)}
Produkcja ogółem	13003	13262	13271	13790	14215	14563	14820
w tym mleka krowiego	12986	13236	13244	13721	14170	14513	14770
Import ^{c)}	1737	1630	1825	1820	1910	1900	1950
Razem do dyspozycji	14740	14892	15096	15610	16125	16463	16770
Eksport ^{c)}	4032	4035	3880	4210	4650	4700	4800
Na pasze	594	566	515	565	630	640	640
Na spożycie	10114	10291	10701	10835	10845	11123	11330
w tym samozaopatrzenie	1441	1390	1257	1160	1250	1245	1205
Razem rozchody	14740	14892	15096	15610	16125	16463	16770
Samowystarczalność^{d)} (%)	121,4	122,2	118,3	121,0	123,9	123,8	123,8

¹ Liczby względne (wskaźniki, odsetki) w całym raporcie obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością, niż podano w publikacji. Ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości ogółem.

^{a)} Szacunek IERiGŻ-PIB.

^{b)} Prognoza IERiGŻ-PIB.

^{c)} Wolumen eksportu i importu obliczono wykorzystując współczynniki zawartości suchej masy, zgodnie z rozdziałem V.

^{d)} Liczona jako relacja produkcji ogółem do zużycia wewnętrznego (spożycie plus zużycie paszowe).

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i MF.

mleka, niższej dynamiki cen detalicznych artykułów mleczarskich niż żywności ogółem oraz dobrej sytuacji dochodowej ludności, bilansowe spożycie mleka wzrośnie do 227 l na mieszkańca, tj. o 1,3% w porównaniu z 2018 r. Przewiduje się, że w 2020 r., w warunkach rosnącej produkcji mleka i stosunkowo niskiej dynamiki eksportu, wzrostowa tendencja spożycia mleka będzie kontynuowana. Ocenia się, że bilansowa konsumpcja mleka wyniesie 230 l na mieszkańca i będzie o 1,3% większa niż

w 2019 r. W latach 2019-2020 bilansowa konsumpcja masła będzie wahała się w granicach 4,5-4,6 kg na mieszkańca.

W 2020 r. przewidywana jest poprawa koniunktury na światowym i krajowym rynku mleka, gdyż cykl koniunkturalny trwa średnio dwa lata. Światowe ceny trwałych produktów mlecznych mogą być wyższe niż w 2019 r. Uwzględniając powyższe uwarunkowania i konieczność kontynuacji procesów restrukturyzacji krajowej branży mleczarskiej przewiduje się, że w 2020 r.

w krajowym mleczarstwie utrwalą się długookresowe tendencje. W czerwcu pogłowie krów mlecznych wyniesie 2240 tys. szt., a mleczność wzrośnie do ok. 6450 l/szt. W rezultacie produkcja mleka surowego zwiększy się do 14,4 mld l, w tym skup przez przemysł mleczarski do 12,3 mld l. W handlu zagranicznym w 2020 r. utrwalą się wzrostowe tendencje, gdyż eksport netto wyniesie 2,9 mln t w ekwiwalencie surowca i 1,4 mld EUR. Wobec takich uwarunkowań rynkowych, średnia cena skupu mleka w 2020 r. wyniesie 1,38-1,40 zł/l.

SUMMARY

In 2019, the supply and demand situation in the domestic market of milk and milk products was determined mainly by the situation on the international market and weather conditions during the vegetation period. Global prices of durable milk products were comparable with the prices in the previous year. Drought in the spring and summer resulted in the smaller supply and lower quality of feedstuffs. Despite worse production conditions, in June 2019, when compared to June 2018, the total population of cows in Poland increased by 1.3% to 2,461 thousand head, but the population of dairy cows decreased by 0.5% to 2,221 thousand head. Progressive concentration and modernisation of milk production in the medium-sized and large farms resulted in the increased average milk yield of dairy cows to about 6,350 litres/head. On this basis, it is estimated that in 2019 the production of cow's milk may grow by 2.4% to 14.1 billion litres (14.5 million tonnes). The growth rate of the production will be slightly lower than the year before (3.3%).

The distribution of the raw milk production in Poland is increasingly conducted through market channels, as the purchase of milk by the dairy industry increases, while the direct sale decreases. In 2019, raw material supplies to the dairy industry may increase to 11.9 billion litres and will account for about 85% of the production of milk.

Large supplies of raw material will result in the increased production of most milk products. The consumption of milk in farms will increase to 1.8 billion litres and this will be determined by the larger consumption for feed purposes.

In the period of January-July 2019, the prices paid to farmers fell from PLN 1.41 to PLN 1.30/litre but in the following two months the seasonal price rise was started. In the period of August-September, the prices rose to PLN 1.31/litre. During the three quarters of 2019, the average buying-in price was PLN 1.35/litre and was by 1.6% higher than in the same period of 2018. It is envisaged that the average buying-in price of raw milk in 2019 will be PLN 1.37/litre and will be by 2% higher than the year before. In the first half of 2019, financial results of the dairy industry slightly improved and the major reason were the relatively high selling prices.

In the first half of 2019, the positive trade balance expressed in raw milk equivalent increased by 4.1% to 1.4 million tonnes when compared to the same period of 2018. In value terms, the balance decreased by 0.9% to EUR 640.1 million, and this was determined by the lower transaction prices. The export in raw milk equivalent amounted to about 35% of supplies of raw material to the

dairy industry and in value terms – about 28% of sales revenues.

During the three quarters of 2019, when compared to the same period of 2018, the retail prices of milk products rose by 1.4% while the retail prices of butter fell by 2.9%. The retail prices of food in total rose by 4.4% and the prices of consumer goods and services by 2.1%. Milk products went down in price in relation to whole food, including the majority of substitution animal products. It is envisaged that in December 2019, the retail prices of milk and milk products will be by 1.5-2.5% higher than the year before.

It is estimated that in 2019, as a result of increasing the domestic production and supply of milk, the lower growth rate of the retail prices of milk products than of total food and the good income situation of the population, the consumption of milk will increase to 227 litres *per capita*, i.e. by 1.3% when compared to 2018. It is envisaged that in 2020, due to the increasing production of milk and relatively low growth rate of export, the upward trend in the consumption of milk will continue. It is estimated that the consumption of milk will be 230.5 litres *per capita* and will be by 1.3% higher than in 2019. In the years 2019-2020, the consumption of butter will be ranged within 4.5-4.6 kg *per capita*.

In 2020, the economic recovery in the global and domestic milk market is envisaged, as the business cycle lasts, on average, for two years. Global prices of durable milk products may be higher than in 2019. Given the above conditions and the need to continue the processes of restructuring the domestic dairy industry,

it is envisaged that in 2020 the long-term trends will be consolidated in the national dairy industry. In June, the population of dairy cows will be 2,240 thousand head and the milk yield will increase to about 6,450 litres/head. As a result, the production of raw milk will increase to 14.4 billion litres, including the purchase

by the dairy industry to 12.3 billion litres. In foreign trade in 2020, upward trends will be consolidated as the net export will amount to 2.9 million tonnes in raw material equivalent and to EUR 1.4 billion. In view of such market conditions, the average buying-in price of milk in 2020 will be PLN 1.38-1.40/litre.

Table 1
Milk balance (in thousand tonnes)¹

Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^{a)}	2020 ^{b)}
Total production	13,003	13,262	13,271	13,790	14,215	14,563	14,820
including cow milk	12,986	13,236	13,244	13,721	14,170	14,513	14,770
Import ^{c)}	1,737	1,630	1,825	1,820	1,910	1,900	1,950
Available in total	14,740	14,892	15,096	15,610	16,125	16,463	16,770
Export ^{c)}	4,032	4,035	3,880	4,210	4,650	4,700	4,800
For feed	594	566	515	565	630	640	640
For consumption	10,114	10,291	10,701	10,835	10,845	11,123	11,330
including self-supply	1,441	1,390	1,257	1,160	1,250	1,245	1,205
Total expenditure	14,740	14,892	15,096	15,610	16,125	16,463	16,770
Self-sufficiency^{d)} (%)	121.4	122.2	118.3	121.0	123.9	123.8	123.8

¹ Relative figures (indicators, percentages) in the entire report have been usually calculated based on absolute data expressed with the greater accuracy than provided in the publication. Due to rounding of the data, the sums of components in some cases may differ from provided values in total.

^{a)} IAFE-NRI estimate.

^{b)} IAFE-NRI forecast.

^{c)} Export and import volume has been calculated using the coefficients of dry weight content in accordance with chapter V.

^{d)} Calculated as the total production to internal consumption ratio (consumption plus consumption of feed).

Source: IAFE-NRI calculations based on the CSO and MF data.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek ryb (30) • listopad 2019,
2. Rynek mięsa (57) • listopad 2019,
3. Rynek rzepaku (56) • listopad 2019,
4. Rynek ziemniaka (46) • grudzień 2019,
5. Rynek owoców i warzyw (55) • grudzień 2019,
6. Rynek cukru (47) • kwiecień 2020,
7. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (47) • maj 2020,
8. Rynek drobiu (57) • maj 2020,
9. Rynek mleka (58) • maj 2020,
10. Rynek zbóż (58) • maj 2020.

WARUNKI PRENUMERATY I SPRZEDAŻY

Zamówienia na prenumeratę i sprzedaż wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel. 22 50 54 685 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (2 numery) w 2019 r. wynosi 42 zł.

Sprzedaż pojedynczych numerów z roku 2019 wynosi:

- wersja elektroniczna – 28 zł
- wersja papierowa – 35 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1231-2673

CENA 35 ZŁ

Prenumerata (2 numery) w 2019 roku wynosi 42 zł;
sprzedaż (1 numer) – 28 zł (wersja elektroniczna), 35 zł (wersja drukowana).
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować
do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa
i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>